

UVIĐAJ KOD KRIVIČNOG DJELA UBISTVA

THE INVESTIGATION INTO CRIMINAL OFFENCE OF MURDER

Pregledni znanstveni članak

*Mia Šćuk, MA**

*Bojana Karaica, mag. iur.**

Sažetak

Rad se bavi analizom kriminalističkog postupanja kod provođenja kriminalističko istražne radnje uviđaja kod krivičnog djela ubistvo. Kroz isti se analiziraju specifičnosti uviđaja kod krivičnog djela ubistva, uzimajući u obzir način njegovog izvršenja. Istaknute su specifičnosti procedura provođenja uviđaja kod ubistva hladnim i vatrenim oružjem, kao i posebne okolnosti slučaja. Zaključno se ističe važnost pridavanja veće pažnje institutu i predmetu uviđaja, posebno kod najtežih krvnih delikata, uzimajući u obzir da je uviđaj dokazno sredstvo i tehnika izvođenja dokaza, od čijeg pravilnog provođenja ovisi razrješavanje određenog slučaja.

Ključne riječi: uviđaj, predmet uviđaja, ubistvo, procedura.

Abstract

The article deals with the analysis of criminal conduct in conducting murder scene investigation. The specifics of the investigation of the crime of murder are analyzed, taking into account the manner of its execution. Particularities of the procedure for conducting an investigation into cold steel and firearms, as well as the special circumstances of the case. In conclusion, the importance of paying more attention to the institute and the subject of the investigation, especially in the most serious blood crimes, taking into account that the investigation is evidence and technique on which proper handling depends on resolving the case.

Key words: investigation, subject of investigation, murder, procedure

** Magistar kriminalističkih nauka, e-mail: miamia.s@hotmail.com*

** Veleučilište Velika Gorica, e-mail: bojanakaraica@yahoo.com*

1. UVOD

„Ubistvo je jedinstven , uglavnom iznenadan i neponovljiv događaj koji se zbija u prošlosti. Pod ubistvom u širem smislu podrazumjeva se uništenje ljudskog života, a sa stanovišta krivičnog prava, pod ubistvom se podrazumijeva protivpravno lišenje života čovjeka ljudskom radnjom.“¹ Zato, život i ima specijalnu krivičnopravnu zaštitu.

Krvni delikti, posebno krivično djelo ubistva, su specifični kako prema načinu izvršenja i objektu izvršenja tako i prema tragovima nađenim na licu mjesta. Zato, ubistvu kao kompleksnom i ozbiljanom problemu, društvenoj pojavi koja narušava sigurnost države i društva, treba pristupiti sa mnogo pažnje, vremena i znanja.

Danas život i integritet čovjeka predstavljaju takvu društvenu vrijednost za čije očuvanje ne postoji samo individualni, nego opći i zajednički interes društva. Naspriam toga postoji i opća saglasnost da svaki napad na život čovjeka i njegov tjelesni integritet zahtjeva reakciju društva. Zbog toga je kriminalističko-tehnička i sudsko-medicinska obrada ovih delikata od izuzetnog značaja za njihovo razjašnjenje i kvalifikovanje. S obzirom na navedeno, može se reći da rasvetljavanje ili nerasetljavanje najtežih krvnih delikata predstavlja u neku ruku mjerilo vrijednosti istražne, posebno kriminalističke službe.

2. UVIĐAJ (POJAM, CILJ I ZADACI)

Uviđaj se poduzima kada je za utvrđivanje važna činjenice u postupku potrebno neposredno opažanja.*Javlja se kao jedna od najvažnijih mjera prvog zahvata i riječ je o kompleksnoj istražnoj radnji sa veoma složenim kriminalističkotaktičkim sadržajem. Uviđaj predstavlja jednu cjelinu tehničkih, taktičkih i metodičkih mjera kojima se na mjestu događaja neposrednim opažanjem utvrđuju ili obavještavaju opažene činjenice (Modly, Korajlić, 2002). Samo obavljanje uviđaja zahtjeva plansko, organizovano, racionalno, logično, postupno, uoprno, svrsihodno i temeljito potupanje od strane uviđajne ekipe. Riječ je o organizacijsko-taktičkim principima istraživanja mjesta kriminalnog događaja, određenim kriminalističkim načelima i krivično procesnim, pravilima čija je primjena u

* *Službene novine ZKP FBiH br. 35 od 28.07. 2003. God.*

zavisnosti od niza faktora: lokacije, opsega i veličine mjesta kriminalnog događaja, vrste krivičnog djela, načina njegovog izvršavanja, vrste trgaova i predmeta koji se na ili njemu nalaze, klimatski ulosvima, dobu dana kada se provodi i dr. U suštini ciljevi uviđaja se u osnovi svode na utvrđivanje ili razjašnjavanje činjenica na osnovu kojih se može dobiti odgovor na sva ili neka od devet zlatnih pitanja kriminalistike: šta se desilo, ko je i s kim izvršio, gdje, kada, kako, čime, zašto, ko je oštećen i kakve su posljedice djela. Prema tome, uviđaj omogućava da se utvrdi činjenično stanje i da se na osnovu utvrđenih činjenica izvedu verzije koje će olakšati traganje za nepoznatim počiniocem i ubrzati njegovo otkrivanje.

3. FAZE UVIĐAJA

Faze uviđaja omogućavaju da se na mjestu događaja u svako vrijeme može rekonstruirati relevantna situacija, barem približno kakva je postojala u vrijeme krivičnog događaja tj. njegovog izvršenja. U pogledau faza provođenja uviđaja kako i domaćoj, tako i u stranoj teoriji ne postoji jedinstven stav. Stavovi autora koji smatraju da se radi o dvije faze (statička i dinamička), odnosno tri faze (informativna, statička i dinamička) faze, nisu prihvatljivi sa aspekta savremen kriminalistike. U teorijskom smislu uviđaj se može podijeliti u pet faza, a u praktičnom radu uviđaj u većem broju slučajeva se međusobno isprepliću i obavljaju simultano (Korajlić, Selimić, 2015). Radi se o slijedećim fazama:

- 1) informativno-orijentisana i organizacijska ili pripremna
- 2) statičko- identifikacijska ili pasivna
- 3) dinamička ili aktivna
- 4) kontrolna
- 5) finalna ili završna faza

Ovakva podjela se u potpunosti može prihvatiti, jer kada se ovakav teorijski stav dovede u vezu sa praktičnim provođenjem uviđaja vidljivo je da svaka teorijska faza održava jednu fazu radi uviđajnog organa na mjestu krivičnog događaja.

4. SPECIFIČNOSTI I KARAKTERISTIKE UVIĐAJA KOD UBISTVA

Teško je govoriti o specifičnostima uviđaja kod ubistva uopće, jer se specifičnost uviđaja razlikuje od slučaja do slučaja, kao i način izvršenja krivičnog djela. Opće postavke uviđaja koje su predhodno obrađene stoje i za ubistvo. Specifičnosti u pojedinim slučajevima ogledaju se prije svega o načinu izvršenja ubistva, kao i razotkrivanje trileme ubisto-samoubistvo-nesretan slučaj. Sam uviđaj kod ubistva zahtjeva istraživanje mjesta pronalaska mrtvog tijela, kao i njegove kriminalističke obrade prije pomjeranja mrtvog tijela. Svaki oblik smrti, odnosno njenog porijekla, zahtjeva poduzimanje istih radnji, jer će samo o porijeklu smrti iskaz moći dati sudski medicinar (Bojanić, 2003). Iz same specifičnosti ubistva, proističu i zadaci koji se moraju postići vršenjem uviđaja. Ti zadaci mogu se podijeliti u tri međusobno povezane grupe:

1. U odnosu na postupanje prema datom krivičnom događaju, treba utvrditi da li postoji materijalno oblik krivičnog djela, kada i gdje je ono izvršeno. To podrazumjeva utvrđivanje odgovora na pitanja: šta se desilo, kada se desilo i gdje se desilo;
2. Utvrditi sve materijalne i personalne promjene koje su nastale kao posljedica izvršenog djela vezanih za mjesto izvršenja ili objekta izvršenja;
3. Otkriti tragove, predmete i sredstva vezana za objekat ili mjesto izvršenja krivičnog djela koji mogu uputiti na identitet izvršioca i žrtve.
4. Prikupiti i fiksirati dovoljan broj materijalnih promjena koje će omogućiti formiranje kriminalističkog-logičkog procesa za ostvarivanje misaone rekonstrukcije.

Imajući na umu navedeno, treba reći da je cilj uviđaja u slučaju ubistva, naročito onih sa smrtnom posljedicom proističe iz njegovog zadatka, a to je (Korajlić, Šuprina, Selimić, 2020):

- Utvrđivanje vremena i mjesta događaja, uzroka, vrsta i porijeklo smrti;
- Utvrđivanje identiteta mrtvog tijela;
- Pronalazak i obezbjeđenje predmeta ili drugih sredstava (oružja i oruđa) kojima su nanesene povrede;

- Pronalazak i fiksiranje svih relevantnih tragova za razrješenje događaja i otkrivanje počinioca.

Uvijek treba imati na umu da se uviđaju u vezi sa pronalaskom mrtvog tijela treba pristupiti kao da je riječ o ubistvu. Dakle, treba pretpostaviti mogućnost postojanja fingiranih samoubistava ili nesretnih slučajeva. Potrebno je obratiti pažnju promjenama na mrtvom tijelu koje indiciraju orijentaciono vrijeme smrti. U tom pogledu, potrebno je poznavati određene promjene i procese koji se dešavaju na mrtvom tijelu i imajući u vidu navedeno, imperativno se nameće da se uviđajnom timu mora priključiti sudski medicinar, ili ljekar drugog profila. Naročito je potrebno obratiti pažnju na tzv. „kadaverični grč“ i predmet koji se drži u ruci.

U prvoj *orijentaciono-informacionoj fazi* uviđaja, neophodno je preduzeti određene radnje. U ovoj fazi karakteristično je da bi trebalo početi, kako navodi i V.Vondelić (Vodinelić, 1972) sa uviđajem od centra prema periferiji, kada to diktira stanje mrtvog tijela- mjerenje temperature i uočavanje promjena koje su podložene promjenama usljed djelovanja atmosferskih i vremenskih prilika, kao i promjenama vezanim za mrtvo tijelo (mrtvačka ukočenost ili mlitavost, faza raspadanja itd.). Pristup mjestu događaja najprihvatljiviji je koncentričnom metodu, kod koje je fokusirano samo mrtvo tijelo, te okolini tragova. Ovim metodom proizvodi se najmanji rizik za uništenje tragova, a fokusira se centar, odnosno cilj, te se omogućava postavljanje verzija i njihova brza provjera. Također, hitnost prilaza mrtvom tijelu diktiraju i poslovi identifikacije na osnovu ličnih dokumenata. Jedna od bitnih polazišta tačaka u kriminalističkoj obradi krvnih delikata je i utvrđivanje identite mrtvog tijela, kako bi se mogla paralelno preduzeti i operativno-taktičke mjere i radnje uz vršenja uviđaja. Dakle, kako proizilaze iz navedenog, nameće se zaključak, da će koji put iz razloga hitnosti, biti neophodno započeti uviđaj sa dinamičkom fazom, kako bi se spriječilo uništenje nekih tragova koji brzo mijenjaju svoj izgled, ili bespovratno nestaju. Zbog toga će biti neophodno odmah započeti obradu tragova u snijegu koji se topi, mokrih tragova pneumatike na asfaltu koji se suše, registrovanje različiti mirisa itd.

U *Statičkoj fazi* uviđaja, kriminalistički tehničar uočava i markira sve važne tačke i tragove, vrši njihovo označavanje i vrši fotografisanje skiciranje mjesta događaja iz različitih uglova i perspektiva.

U narednom stadiju postupanja na mjestu nasilne smrti uviđajni tim pristupa mrtvom tijelu i treba reci da u ovoj fazi dolazi do ispreplitanja poslova statičke i dinamičke faze uviđaja. Kriminalista i sudski medicinar u ovoj fazi bi trebali riješiti pitanje, te konstatovati u zapisnik, da li se riješiti odjeće i obuće mrtvog tijela na licu mjesta ili u prosekturi ili na drugom mjestu određenom za obavljanje obdukcije (ako će se obavljati na terenu). Opće i vladajuće je pravilo da se ništa ne dira i ne pomjera dok se ne izvrši uviđaj.

Dinamička faza će početi obezbjeđenjem tragova događaja, njihovim aserviranjem i unošenjem u zapisnik i skicu. Sudski medicinar i kriminalista će pristupiti u krug mjesta događaja i izvršiti pregled mrtvog tijela. Pregled mrtvog tijela zahtjevat će i njegovo pomjeranje (Korajlić, Selimić). Prije nego što se tijelo pomjeri potrebno je u zapisnik opisati njegovo stanje i izgled, potom ga fotografisati i sačiniti skicu.

Fotografisanje se vrši na sljedeći način:

- a) U statičkoj fazi treba napraviti fotografije općeg pregleda mrtvog tijela u okviru njegove širine okoline sa posebnim osvrtom na markantne tačke;
- b) Fotografisanje mrtvog tijela iz neposredne blizine uz razmjernik i markiranje naročito važnih tačaka;
- c) Fotografisati mrtvo tijelo iz različitih uglova;
- d) Kada se sa mrtvog tijela skine odjeća i obuća izvršiti isto fotografisanje kao i fotografisanje povreda o ozljeda na mrtvom tijlu;
- e) U krupnom planu izvršiti fotografisanje mrtvog tijela;
- f) poslije izvršenog toaletiziranja izvršiti fotografisanje mrtvog tijela.

Kada je u pitanju slučaj gdje je nepoznato mrtvo tijelo, vrši se fotografisanje po pravilima signaletičke fotografije. Sve promjene na mrtvom tijelu kao i povrede fotografišu se u boji i uz razmjernik. Raskomadani leš se fotografiše tako što se fotografišu uz razmjernik svih dijelova leša na mjestima gdje su porađeni, a na kraju sastavljeni u jednoj cjelini. Također u svakoj prilici treba koristiti i video i audio tehnike. Pored fotografisanja i opisivanja mjesta događaja, treba opisati i mrtvo tijelo. U tom segmentu dolazi do izražaja saradnja kriminaliste i sudskog medicinara. Taj opsi treba da se kreće u dijapazonu od položaja mrtvog tijela uopće u odnosu na okolinu, međusobnog položaja pojedinih dijelova tijela, do opisa dojeće i

povreda. Treba opisati povrede (ozljede rane) na mrtvom tijelu, kao i kakve su, odgovara li eventualno nađeno oruđe ili oružje vrsti rane, kako je i kud tekla krv iz rane i kojim redosljedom. Na mjestu događaja na mrtvom tijelu treba utvrditi još pored svega rečenog i :

- a) Temperaturu mrtvog tijela,
- b) Mrtvačku ukočenost ili mlitavost
- c) Mrtvačke pjege (mrlje)
- d) Truljenje i raspadanje mrtvog tijela
- e) Sadržaj želuca i crijeva
- f) Vidljive povrede na mrtvom tijelu i oštećena odjeće kako bi se dobili podaci o vrsti upotrebljenog oružja ili oruđja, mogućem vlastitom zadavanju povreda, kao i mogućem fingiranju zločina,
- g) Odjevne predmete koji na mrtvom tijelu nedostaju, a trebali bi se nalaziti.

Treba naglasiti da se prilikom vršenja uviđaja, obdukcija ne vrši u dinamičkoj fazi. Iako će se u nekim slučajevima obdukcija vršiti na terenu, češće u prosekturi, to nimalo ne znači da se vrši u dinamičkoj fazi uviđaja. Uviđajni organ bi prisustvovao obdukciji i kako bi se nalazi uviđajnog organa mogli odrediti sa nalazima obdukcije. Zbog toga je značajno prisustvo sudskog medicinara na mjestu događaja. Dakle, obdukcija u prosekturi vrši se uvijek nako uviđaja. Preporučuje se odvojeno sastavljanje zapisnika o uviđaju i obdukcionog zapisnika, jer je riječ o radno i procesno dvjema odvojenim radnjama. Neophodno je da obdukciji prisustvuje uviđajni organ i kriminalista ili bar kriminalistički tehničar, ali ne kao pasivni posmatrač, već kao aktivni učesnik. Mrtvo tijelo je objek mjestu događaja, a značaj njihovog prisustva i aktivnost u tome je veća. Odjeća na mrtvom tijelu ne smije se prati, već ju je potrebno skinuti.

5. SPECIFIČNOST UVIĐAJA KOD UBISTVA VATRENIM ORUŽJEM

Vatrenem oružjem vrše se ubistva i samoubistva, ali nisu rijetki ni nesretno slučajevi. Kod slučajeva nikada u pravilu (osim ako je bilo očevidaca) nije na prvi pogled jasno je li riječ o ubistvu, samoubistvu ili nesretnom slučaju. Po našem mišljenju uvijek treba već kod osiguranja

mjesta događaja postupiti kao da je riječ o ubistvu. U toku uviđaja primjenjuju se općevažeća pravila u pogledu traženja oružja, čahure i projektila i drugih predmeta i tragova, pri čemu posebnu pažnju treba obratiti na (Modly, 1994):

1. fiksiranje položaja nađeneog oružja i streljiva i njegovog odnosa prema mrtvom tijelu ili ozljeđenoj osobi, te pregled oružja (u dinamičkoj fazi uviđaja);
2. fiksiranje položaja pronađenih čahura i njihovo prikupljanje i pakiranje kao i projektil;
3. fiksiranje položaja te pomicanje mrtvog tijela, tragova na mrtvom tijelu i njegovoj odjeći;
4. fiksiranje položaja tragova pucanja u okolini i predmetima na mjestu događaja;
5. zaštita i izuzimanje tragova s ruku mrtvog tijela;a mrtvom tijelu;
6. zaštita tragova na odjeći;
7. fiksiranje i zaštita tragova na tijelu, odjeći i rukama osumnjičenika itd.

Pomoću navedenih tragova moguće je rekonstruirati događaj ako je u toku uviđaja precizno izmjeren i fiksiran položaj, čahura, projektila i drugih tragova. Na ubistvo upućuje:

1. hitac ispaljen u obučeno tijelo ili pokriveno (šešir na glavi)
2. nalaz ulazne strijelne rane izvan dohvata oružja i ruke pokojnika
3. više hitaca u različitim smjerovima i različitim dijelovima tijela
4. više hitaca od koji svaki pojedinačno do trenutačne nesposobnosti za daljnje djelovanje
5. hitac iz daljine
6. nalaz ozljeda o repetiranja oružja na ruci osumnjičenog
7. nalaz tragova barutnih čestica na ruci osumnjičenog
8. tragovi krvi i tkiva na ruci i odjeći osumnjičenika kod kontaktnih hitaca itd.

U slučaju vršenja uviđaja vezanog za smrću vatrenim oružjem, potrebno je tragati za činjenicama koje upućuju na jedno od rješenja trileme ubistva-samoubistvo-nesretan slučaj,odnosno sa činjenicama koje su karakteristične za jedno od ovih pitanja. Neophodno je precizno utvrditi broj ispaljenih hitaca, a ne samo onih hitaca koji su završili u tijelu žrtve.

Također, treba tragati za vrstom tjelesne povrede, brojnim tjelesnih povreda a posebno treba obratiti pažnju na ranu koja je imala smrtnosni ishod.

6. SPECIFIČNOST UVIĐAJA KOD UBISTVA HLADNIM ORUŽJEM

Jedno od prvih pitanja koje ću postaviti kroz ovaj rad jeste to da li je osoba mogla sama sebi zadati ozljede hladnim oružjem? Da bi smo mogli dati odgovor na ovo pitanje potrebno je tačno fiksirati lokalizaciju ozljeda i oružja. Ako se ozljede nalaze u području koje je nemoguće ili teško ili neprirodno doseći vlastitom rukom, to je jaka indicija da je ozljedu zadala druga osoba. U prilogu ubistva govori (Modly, 1994):

- Ubod ili ubodi kroz odjeću
- Ubod ili ubodi u području koja se ne mogu doći vlastitom rukom s obzira na upotrebljeno hladno oružje, ili se radi o teško pristupačnim mjestima;
- Ubodi različitog smjera i nepravilna raspodjela uboda
- Zalutali ubodi u lice, vrat i glavu
- Odbranbene ozljede
- Ubodi kroz hrskavice i kosti
- Probodenost odjeće
- Nedostatak hladnog oružja na mjestu događaja
- Tragovi borbe
- Ubodni kanal ide odzgo prema dolje
- Više od 10 ubodnih rana

Ubodne rane nožem dosta su česte jer se nož nosi uza se i olako se upotrebljava. Tragovi krivi ne moraju biti obilni, sve ovisi od lokalizacije mjesta uboda. U toku uviđaja položaj noža i njegovog odnosa prema okolini, a posebno prema ruci žrtve mora se pažljivo fiksirati i to opisano riječima, fotografijom i skicom (Modly, 1994). Prema literaturama nož nađen u ruci pokojnika to govori u prilogu samoubistva. Možda se radi o tzv. mrtvačkom grču. Nož nađen zaboden u tijelo ne vadi se u toku uviđaja. Isto tako, nož se ne smije podignuti s mjesta nalaza prije nego što li se odgovarajućim sredstvom ucrtta njegov položaj na podlozi na kojoj se nalazi. Nož se podiže tako da vršcima oba kažiprsta fiksira za krajeve (vrh sječiva i kraj drške) i

položi na čisti papir ili sličnu podlogu. To treba činiti rukavicom radi očuvanja mikrotragova, otisaka papilarnih linija, ali radi zaštite djelatnika od virusa HIV. Otisci prstiju se mogu tražiti na drški, ali ne i na sječivu da se ne unište mikrotragovi tkanine (dijelovi vlakna) koja je probodena ili onečiste mikrotragove krvi.

U toku dinamičke faze uviđaja ispituje se nož i njegovo opće stanje (tip, stanje, defekti i znakovi i sl.). Treba opisati eventualne tragove krvi (njihovu lokalizaciju, raspored, obim oblika), tragove tkiva, dijelove dlaka ili tkanine ako se vide (pod mikroskopom) (Korajlić, Selimić, 2015).

Kod klanja na mjestu događaja, osobito u zatvorenim prostorijama, u pravilu se nađe obilje tragova krvi (lokve, prskotine, brisotine, kapljice, zakrvavljena odjeća, posteljina itd). Na žrtvi se nađe zjapeća krvava rana na vratu, otvorena usta žrtve i sl. Kod ubistva (ali i samoubistva) razbacane su stvari, otvorene ladice, srušena stolica, pomaknut stol i sl. Taj nalaz ne mora biti sigran indiciji za ubistvo. Potom savremeni kriminalisti daju sljedeći kriterij za razgraničavanje ubistva od samoubistva po navedenim tragovima koji glasi: ako je nered na mjestu događaja takav da se ne može objasniti isključivo radnjama samoubistva, sumnja na ubistvo postoje osnovana.

7. POSEBNE OKOLNOSTI SLUČAJA

U slučajevima iznenadne bolesti ili naprsne smrti inače zdravih osoba, treba posumnjati i na mogućnosti trovanja. Na osnovu prikuljenih informacija iz objektivnih i personalnih izvora, često se ne može postaviti verzija o mogućem trovanju (ubilačkom, samoubilačkom ili nesretnom slučaju). Često se brzo otkrije izvor i način trovanja. Osobito je važno, ako je moguće, saznati tačnu povijest događaja koji su uzrokovali smrt. Način umiranja i klinički simptomi trovanja, često pokazuju da li je uzrok smrti trovanje, a nerijetko i na vrstu otrova. Već mirisi u prostorijama kao kriminalističko medicinska indicija može upućivati na prisutnost plinova ili para. To može biti i nenormalna boja kože mrtvaca (da se zapazi samo pri danjskom svjetlu!), upadljiva boja mrtvački pjega (u nekim slučajevima), povraćana masa (pražnjenje želuca), pražnjenjem crijeva, mokraćnog mjehura, sumnjive posude, boce, čaše, ostaci hrane i sl. Potrebno je pažljivo pregledati mjestu na kojem je došlo do trovanja (ako je na njemu došlo) odnosno mjesto gdje je nađeno mrtvo tijelo. Terba znati da etikete na

ambalažama ne odgovaraju uvijek sadržaju. Ako se radi o bocama to se koji put može otkriti i mirisanjem. Ako se ne nađu otrovne stvari u jednoj prostoriji potrebno je pregledati i ostale prostorije, okolicu kuće i otvorene prostore. Osim sudskog ljekara, trebao bi prisustvo i toksikologa. U najgorem slučaju farmaceut (ljekarnik), te eventualno tehnolog specijalist za prehrambene artikle. Isto tako, tim koji sprovodi uviđaj, mora imati osnovna znanja o otrovima, njihovim pojavnim oblicima (Modly, Selimić Mršić, 2018). Saznanja o simptomima: bolovi, grčevi, proljev, vrtoglavica, pospanost, nesvjestica, delirij, kolaps, iznenadno slabljenje srčane ili moždane djelatnosti itd. moraju kod kriminaliste izazvati sumnju. Pritom treba imati na umu da se navedeni simptomi javljaju i kod nekih drugih bolesti. Uz ostalo potrebno je skupiti podatke o :

- Ličnosti osobe koja je otrovana (dob, spol, zdravstveno stanje, tjelesna težina i sl.), ako se sumnja na samoubistvo i podatke o karakteru, društvenim bolestima, ranijim pokušajima ili nagovještajnim samoubistvima i sl.
- Interpersonalnim odnosima umrle osobe s bliskom okolinom. Gledaju se obiteljski odnosi (uzdržavanje, alkoholizam, ljubomora, nasljedstvo i sl.), odnosi sa sudjesevom (narušeni međuljudski odnosi zbog zemljišta, međa, prolaza, ispaše, uzajamne tužbe na sudu...),
- Kojim otrovnim supstancama je pokojnik mogao biti izložen,
- Kakv je bio tok trovanja (znakovi i trajanje),
- Pristupstvo otrovnih i sumljivih tvari ili ambalaže kod samog navodno otrovanog (u džepovima, prtljazi i sl.), u njegovoj neposrednoj blizini (boca, čaša, bočice, papirići, vrećice, ostaci konzumirane hrane, izmet, povraćana masa i sl.), u kući (stanu, pomoćnim prostorijama, kantama za smeće, sifonima, zahodskim školjkama, itd. Ostaci u tanjirima i povraćani sadržaj iz želuca mogu mirisom i izgeledom upućivati na vrstu otrova (cijanidi, fosfidi, otrovne gljive, bioagensi).

Izuzimaju se ove sumljive materije i stvari, osobito čaše, šprice, prosute tekućine i prašci, tablete, kapsule itd. Iz ostatka otrova na raznim predmetima, lakše je utvrditi vrstu otrova nego analizom organa umrle osobe. Sve izuzetne stvari moraju se adekvatno pakirati, etiketirati dostaviti na toksikološko vještačenje. Također preslušavanje rođaka i osoba bliskim

otrovanom, u nekim slučajevima i samog otrovanog (ako je ostao živ), u pravilu se dobiju važne obavijesti za nalaženje otrova. Obducent treba staviti na raspolaganje sve prikupljene podatke koji upućuju na trovanje, zdravstvenu knjižicu, lječničke nalaze i recept pokojnika (ili žive osobe) ako se njima raspolože, kao i sve nađene sumnjive stvari i lijekove.

7. ZAKLJUČAK

Istraživanje ubistva je veoma zahtjevana i kompleksna dužnost koja je prije svega povjerena policijskim službenicima. S obzirom na to, policija se savremenim oblicima kriminaliteta, te povećanju broja ubistava mora suprostaviti savremenim metodama i sredstvima rada. Odnosno, cilj je da policija poduzme mjere i radnje iz svog djelokruga rada, pravodobno, odgovarajuće i skladno.

Standardi i procedure vezane za pojedine istražne radnje u okviru spoznajnog kriminalističkog procesa, imaju ključni značaj kako za službene osobe koje ih trebaju provoditi tako i za organe postupka koji bi u okviru postupka dokazivanja trebali cijeniti rad službenih osoba. Jedna od takvih istražnih radnji je uviđaj. Uviđaj kao kompleksna istražna radnja sa složenim kriminalističkotaktičkim sadržajem ima za cilj utvrđivanje ili razrješavanje činjenica na osnovu kojih se može dobiti odgovor na sva ili neka od devet zlatnih pitanja kriminalistike: šta se desilo, ko je i s kim izvršio, gdje, kada, kako, čime, zašto, ko je oštećen i kakve su posljedice djela.

S obzirom na njegovu važnost kao dokaznog sredstva od čijeg pravilnog provođenja ovisi i uspješnost rasvjetljavanja određenog događaja, veoma je važno ispravno shvatiti značenje pojedinih aspekt, postupanja i procedura uviđaja. Na ovaj način će se pospješiti ažurnost i odgovornosti službenih osoba u lancu provođenja uviđaja, osigurati stručno poduzimanje pojedinih radnji, osiguranja zakonitosti dokaza, a što će u konačnici uticati na stvaranje višeg nivoa povjerenja i sigurnosti u društvu.

LITERATURA

1. Bojanić, N., 2003, Magistrski rad: Kriminalistika i sudski medicinar u krvnim i seksualnim deliktima. FKN Sarajevo,
2. Korajlić, N., 2003. Magistrski rad: Kriminalistička obrada kod ubistva, FKN Sarajevo,
3. Korajlić, N., Selimić, M., 2015. Kriminalistička taktika. Visoka škola „CEPS – Centar za poslovne studije“ Kiseljak,
4. Korajlić, N., Šuperina, M., Selimić, M., 2020. Uvod u kriminalistiku na znanstvenim temeljima suprotstavljanja kriminalitetu. Visoka škola „CEPS – Centar za poslovne studije“ Kiseljak,
5. Krivokapić, V., Krstić, O., 1999. Kriminalistička taktika II, Policijska akademija Beograd, Drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje,
6. Lazarević, Lj., 1981. Krivično pravo (posebni dio) Beograd: Savremena administracija,
7. Modly, D. 1998. Metodika istraživanja ubistva, samoubistva, nesretnog slučaja i silovanja, FKN Sarajevo,
8. Modly, D., 1994. Objašnjenje trileme ubistva, samoubistva, nesretnan slučaj, FKN Sarajevo,
9. Modly, D., 1999. Kriminalistička metodika. FKN Sarajevo,
10. Modly, D., 1999. Metodika uviđaja, FKN Sarajevo,
11. Modly, D., Selimić, M., Mršić, G., 2018. Metodika istraživanja silovanja. Visoka škola „CEPS – Centar za poslovne studije“ Kiseljak,
12. Petrović, B., 2005. Krivično/kazneno pravo BiH opći dio, Pravni fakultet Sarajevo,
13. Ramljak, A., 1999. Medicinska kriminalistika, FKN Sarajevo
14. Selimić, M., Vuković, V., 2015. Posebne istražne radnje i njihov značaj u istraživanju krivičnih djela. Društvena i tehnička istraživanja, br. 1. Visoka škola „CEPS – Centar za poslovne studije“ Kiseljak,
15. Tomić, Z., (2003), Krivično pravo posebni dio, Pravni fakultet Sarajevo,
16. Vodinelić, V., 1972. Kriminalistička obrada ubistva i teških tjelesnih povreda, Savezni sekretarijat za unutrašnje poslove Beograd,